

جزوه جامع عربی دهم انسانی

تألیف: نعمت اله مقصودی

سال تحصیلی: ۱۳۹۶

الدرس الخامس

هذا خلق الله: این آفرینش خداست

موضوع الدرس: الجملة الفعلية والجملة الاسمية

با نگاهی به جملات در زبان عربی می بینیم که با یکی از این دو نوع کلمه شروع می شود: ۱- اسم ۲- فعل

با توجه به همین موضوع، جملات را به دو گروه تقسیم می کنند: ۱- جمله اسمیه ۲- جمله فعلیه

۱- جمله اسمیه: جمله ای است که با اسم شروع می شود و از دو رکن اساسی تشکیل می گردد:

۱- مبتدا (نهاد): اسمی که در ابتدای جمله اسمیه قرار می گیرد و جمله با آن آغاز می شود. مثال:

الطالب يجتهد في أعماله: دانش آموز در کارهایش تلاش می کند.

طالب الصف يأخذ كتاباً من المكتبة: دانش آموز کلاس کتابی را از کتابخانه می گیرد.

طالب مجتهد نجح في الامتحان: دانش آموز تلاشگری در امتحان قبول شد.

۲- خبر (گزاره): کلمه یا کلماتی (اسم - فعل) است که با وجود آنها معنای جمله کامل می شود و اصطلاحاً خبری را درباره مبتدا ارائه می دهد. مثال:

الفلاح المجدُّ يزرع أشجار النّقاح: کشاورز کوشا درختان سیب را می کارد.

ثمرة العلم إخلاص العمل: ثمره دانش اخلاص در کردار است.

النجاة في الصدق: رهایی در راستگویی است.

نکته ۱: خبر همیشه بلافاصله بعد از مبتدا نمی آید. پس بهترین راه تشخیص خبر، توجه به ترجمه جمله است تا ببینیم با کدام کلمه یا کلمات، معنای جمله کامل می شود. در حقیقت، اگر خبر از جمله حذف شود، مفهوم جمله ناقص می گردد. مثال:

النجاح في حياة الإنسان لا يحصل بدون الاجتهاد: موفقیت در زندگی انسان بدون تلاش به دست نمی آید.

نکته ۲: مبتدا و خبر، ارکان جمله اسمیه هستند و می توانند به کلمه ای اضافه شوند (مضاف باشند) و یا به وسیله کلمه ای توصیف گردند (صفت داشته باشند).

جزوه جامع عربی دهم انسانی

تألیف: نعمت اله مقصودی

سال تحصیلی: ۱۳۹۶

مضاف: سید القوم خادمهم فی السفر

صفت: المعلم المشفق یدرس للتلاميذ

۲- جمله فعلیه: جمله‌ای است که با فعل (ماضی- مضارع- امر - نهی) شروع می‌شود. واضح است که برای انجام یا تحقق هر فعلی به انجام‌دهنده یا فاعل نیازمندیم. فعل‌های گذارا، علاوه بر فاعل به مفعول هم نیازمند است. بنابراین ارکان جمله فعلیه عبارتند از:

فعل (ناگذر) + فاعل: لا تتحرك عين البومة: چشم جغد حرکت نمی‌کند.

فعل (گذرا) + فاعل + مفعول: تُحوّل الأسماك المضیئة ظلام البحر إلى نهارٍ مُضيء: ماهی‌های نورانی تاریکی دریا را به روزی روشن تبدیل می‌کنند.

مبتدا و خبر را در جملات زیر مشخص کنید:

۱- أَلْتَدَمُ عَلَى السُّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ التَّدَمِ عَلَى الْكَلَامِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۲- أَكْبَرُ الْحُمُقِ الْإِغْرَاقُ فِي الْمَدْحِ وَالذَّمِّ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۳- ذَنْبٌ وَاحِدٌ كَثِيرٌ وَأَلْفٌ طَاعَةٌ قَلِيلٌ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

فعل، فاعل و مفعول را در عبارتهای زیر مشخص کنید:

﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ الفتح: ۲۶

﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ الكهف: ۴۹

﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ﴾ الأحزاب: ۲۳